

Docentenbeschrijvingen werkbladen

In dit document tref je beschrijvingen aan over de werkbladen die te vinden zijn op de website bij het [lesmateriaal](#). Hieronder staat per werkblad beschreven hoe je dit in de les kunt gebruiken.

Werkblad 1: Hoe gingen kinderen vroeger naar school?

Doel:

Introductie op het hoofdonderwerp van Groene Voetstappen: (duurzaam) vervoer naar school. Door ouderen te interviewen over het vervoer in vroegere tijden worden kinderen zich meer bewust van hun eigen reis.

Introductie: Geef het blad mee als huiswerkopdracht voor de volgende dag. Bespreek vervolgens hoe de interviews zijn verlopen. Wat zijn de meest opmerkelijke verschillen met vroeger? De interviews kunnen uiteraard ook gefilmd worden.

Achtergrond:

We vragen uitdrukkelijk interview 'een' opa of oma, omdat sommige kinderen geen opa en/of oma meer hebben. Om die reden zijn ook overgrootouders, echt oude mensen in de straat of bewoners van een zorgcentrum in de buurt voor deze opdracht te benaderen. Met een zorgcentrum zou je als leerkracht de afspraak kunnen maken dat kinderen in groepjes van 2 of 3 met het werkblad bij bewoners langs gaan. Er kan bijvoorbeeld afgesproken worden dat de schoolklas aansluitend op de koffiepauze een klein uurtje komt buurten om over vroeger te praten.

Kerdoelen: Nederlands en oriëntatie op jezelf en de wereld

Werelddoel: 9 - Veilige infrastructuur en beschikbare kennis voor iedereen

Werkblad 2: Overal in de wereld naar school

Doel:

Bewust zijn creëren van het feit dat alle kinderen over de hele wereld naar school gaan, op verschillende manieren.

Introductie:

Als de kinderen de tekstballonnen doorlezen kunnen ze aantekeningen maken van dingen die ze niet begrijpen of wat vragen oproept. Vervolgens kan dat besproken worden met een klasgenootje. Vervolgens kunnen ze in stilte hun eigen verhaaltje schrijven over hoe ze naar school komen.

Achtergrond:

Bij dit werkblad hoort een zwart-wit wereldkaart. Daarop kunnen kinderen met behulp van de atlas de genoemde landen opzoeken en de naam van het kind erin schrijven. Te beginnen met de eigen naam in Nederland.

Kerdoel: Nederlands

Werelddoel: 4 - Iedereen naar school

Werkblad 3: Waarom warmt de aarde op?

Doel: Klimaatverandering en het broeikaseffect zijn moeilijke onderwerpen om uit te leggen. De plaatjes helpen bij een basisbegrip van hoe het werkt. De focus ligt vooral op het effect van de dingen die wij doen, in plaats van op het klimaat zelf.

Introductie:

Voordat dit werkblad uitgedeeld wordt, verdient het de aanbeveling eerst een introductie over het broeikaseffect te geven. Dat kan bijvoorbeeld met een filmpje; zie www.schooltv.nl/zoekresultaten/?q=broeikaseffect.

Inventariseer na de introductie met de kinderen:

1. Hoe leven we eigenlijk? Een lijstje maken van wat we dagelijks doen
2. Welk gedrag levert schade op voor mens, plant en dier (de natuur)?
3. Zijn we van plan daar mee door te gaan of moeten we daar eigenlijk wat aan doen?
4. Zo ja, wat dan en door wie?
5. En ten slotte: wat zou je er zelf al een beetje aan kunnen doen?

Oplossing puzzel: 1. De zon 2. Dit effect 3. Een automotor 4. Als teveel 5. Van het opwarmen

Achtergrond:

CO₂ (carbondioxide) wordt uitgestoten als fossiele materialen worden verbrand (steenkool, gas en olie). Een oplossing om op aarde minder CO₂ uit te stoten is energiebesparing. Als je minder elektriciteit gebruikt, minder benzine verbruikt en minder verwarmt met gas, dan help je het klimaat beschermen. Van belang is om ook het nut van kleine acties te benadrukken.

Als de verzamelde Voetstappen aangeboden worden aan de wethouder, dan kunnen de beste ideeën die uit dit werkblad voortkomen ook op werkblad 5 geschreven worden. Als ze opgestuurd worden naar Vereniging GDO, zorgen wij ervoor dat ze bij de staatssecretaris terecht komen.

Kerdoel: Oriëntatie op jezelf en de wereld

Werelddoel: 13 – Klimaatverandering stoppen

Werkblad 4: Veilig op stap naar school

Doel:

Nadenken over je eigen route naar school. Dit biedt inzicht in het omgevingsbewustzijn van de kinderen.

Introductie:

Laat de kinderen hun route naar school tekenen. Dit kan in een vrije tekening, of als route op een geprint kaartje van de wijk. Op een grotere, gezamenlijke kaart kan iedereen een stip zetten op de plek waar zij wonen. Laat kinderen uit de bovenbouw aangeven waar gevaarlijke situaties zijn en wat voor oplossingen zij daarvoor weten.

Tip: Download en print een kaart van de buurt van de school met behulp van www.google.com/maps/ en plak die op het werkblad. Er kan ook in groepjes of klassikaal gewerkt worden op een kaart van de gemeente. Daarop geven de kinderen aan waar knelpunten liggen en welke verbeteringen ze zouden willen. Komt de wethouder aan het einde van de week op bezoek? Geef dan ook deze kaarten met knel- en verbeterpunten in het verkeer. Vermeld dan de precieze locaties.

Achtergrond:

Is de route getekend in vogelperspectief, zoals een kaart? Of vanuit eigen perspectief, met huizen en bomen ed.? Welke elementen staan in de tekening? Hebben ze zichzelf erin getekend? Daarbij is het interessant of de tekeningen van de kinderen die meestal met de auto gebracht worden verschillen met de tekeningen van degenen die lopend/fietsend naar school komen?

Kerdoel: Oriëntatie op jezelf en de wereld

Werelddoel: 9 - Veilige infrastructuur en beschikbare kennis voor iedereen

Werkblad 5 hebben wij tijdelijk van de website verwijderd, omdat deze niet meer actueel was.

Werkblad 6: De reis van de sinaasappel

Doel:

Duidelijk maken dat bijna ieder product een lange reis heeft gemaakt, met een grote impact op CO₂-uitstoot en leefomstandigheden.

Introductie:

Neem ter illustratie perssinaasappels en verschillende soorten sinaasappelsap mee. Je kunt ook meer ingaan op de Braziliaanse cultuur, zodat de kinderen zich een beter beeld kunnen vormen. Focus op positieve aspecten van het land (voetbal, carnaval, prachtige natuur, muziek, etc.) en vermijd de negatieve aspecten zoals illegale houtkap en armoede.

Achtergrond:

- Voor 1 liter sap in een pak zijn 16 sinaasappels nodig, hiervoor krijgt de arbeider €0,25.
- 80% van alle geëxporteerde sinaasappels komt uit Brazilië.
- Alle arbeiders hebben rug- en gezondheidsklachten door het zware werk en de pesticiden, maar moeten wel fulltime werken om rond te komen, daarom worden ook de kinderen ingezet.

Kerdoelen: Rekenen en Oriëntatie op jezelf en de wereld

Werelddoel: 12 - Duurzame productie en consumptie

Werkblad 7: In het Amazoneregenwoud

Doel:

Leren over het leven in andere delen van de wereld, in eenheid met de natuur. De leefsituatie vergelijken en de verschillen bedenken tussen het regenwoud en het bos om de hoek.

Introductie:

Bekijk en meet op de wereldkaart hoe groot het regenwoud is (in vergelijking met Nederland). De kinderen kunnen dan vertellen wat ze al weten over het regenwoud en over Zuid-Amerika.

Achtergrond:

In de regenwouden over de hele wereld leven nog circa 1000 verschillende inheemse volkeren. Zij leven in harmonie met de natuur en gebruiken hun bos duurzaam. Alles wat het bos bedreigt, bedreigt ook hun eigen levenssituatie. Ze moeten vaak vechten voor hun land, omdat olie- en houtkapbedrijven aanspraak maken op hun land voor het winnen van goud, olie, palmolie, soja en bananen. Hierdoor verdwijnt ieder jaar 13 miljoen hectare bebost gebied.

Kerdoelen: Nederlands en Oriëntatie op jezelf en de wereld

Werelddoelen: 13 – Klimaatverandering stoppen en 15 - Gezonde bossen en een rijke biodiversiteit

Werkblad 8: Energie in verleden, heden, toekomst

Doel:

Veranderingen in het energiesysteem en de energiebehoefte laten zien en ook de voor- en nadelen van de energiebronnen belichten.

Introductie:

Dit werkblad kan in tweetallen worden uitgevoerd. Ze kunnen bijvoorbeeld samen bedenken wat de moeilijke woorden betekenen, ze kunnen tekeningen maken van de verschillende energiebronnen en uiteindelijk de zinnen in de juiste volgorde zetten.

Achtergrond:

Mensen hebben elektriciteit gebruikt om hun leven steeds gemakkelijker te maken. Door de ontwikkelingen in de industrie en mechanisatie blijft de energievraag stijgen. De schaarste van bepaalde hulpbronnen en de milieuvervuiling zorgen ervoor dat energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen een rol gaan spelen.

Kerdoel: Oriëntatie op jezelf en de wereld

Werelddoelen: 7 – Schone en betaalbare energie, 9 – Veilige infrastructuur en beschikbare kennis voor iedereen en 11 – Leefbare, duurzame steden

Werkblad 9: Een dag aan de Rio Negro

Doel:

Laten zien dat in andere landen de kinderen anders omgaan met elektriciteit of misschien zelfs geen elektriciteit hebben. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de telefoon of het licht, maar ook voor apparaten in het ziekenhuis of in de landbouw.

Introductie:

De tekst kan klassikaal gelezen worden, waarna de volgende vragen besproken kunnen worden. Waar is energie voor nodig bij de rivier Rio Negro? Wat voor energie hebben ze daar? Hoe ziet het (energie)leven van de mensen in Amazonië eruit? Wat zijn verschillen met het energiegebruik door kinderen in Europa?

Kerdoel: Oriëntatie op jezelf en de wereld

Werelddoelen: 7 – Schone en betaalbare energie, 9 – Veilige infrastructuur en beschikbare kennis voor iedereen en 11 – Leefbare, duurzame steden

Werkblad 10: Onderzoek naar het broeikas-effect

Doel:

Een idee geven van wat het broeikas-effect is.

Introductie:

Maak zoveel groepjes als dat je spullen hebt. Wanneer je de kinderen eerst laat bedenken wat de resultaten kunnen zijn, kunnen de verwachtingen uiteindelijk vergeleken worden met de resultaten. Als je een kas in de buurt weet, kan daar wellicht een bezoek aan worden gebracht.

Kerdoel: Oriëntatie op jezelf en de wereld

Werkblad 11: Hernieuwbare energie

Doel:

Welke vormen van hernieuwbare energie zijn er en welke bronnen worden daarvoor gebruikt?

Introductie:

Besprek de relatie tussen het gebruik van (grijze) stroom en klimaatverandering. Zij hebben wellicht eigen ideeën over hoe je stroom kunt opwekken met andere bronnen.

Als ze de invultekst hebben gelezen en ingevuld kunnen de kinderen nog bedenken wat de moeilijkheden en mogelijkheden zijn rondom duurzame energie in vergelijking met fossiele energie. Met vragen als: Wat voor invloed heeft het opwekken van energie met ... op de luchtkwaliteit en op het landschap? Hoe vaak kan er energie worden opgewekt met een stukje steenkool? En met een zonnestraal?

Achtergrond:

Het gebruik van energie maakt ons leven gemakkelijker. Tegelijkertijd zorgt de opwek en het gebruik van energie voor milieuvervuiling en klimaatverandering. We gebruiken fossiele energie die 1000 jaar nodig heeft gehad om te ontstaan. Daarmee komen enorme hoeveelheden CO₂ in de lucht, die eerst (onschuldig) in de grond zaten, maar nu het broeikas-effect versterken. Energie van hernieuwbare bronnen, zoals van de zon, de wind, waterkracht, biomassa en aardwarmte zijn klimaatvriendelijker.

Kerdoelen: Nederlands en Oriëntatie op jezelf en de wereld

Werelddoelen: 7 – Schone en betaalbare energie en 12 – Duurzame productie en consumptie

Werkblad 12: Afvinklijst energie

Doel:

Het oefenen en meten met energiebesparende maatregelen helpt kinderen de link te leggen tussen energiegebruik en het tegengaan van klimaatverandering. Als kinderen zelf met ideeën komen voor energiebesparing zullen ze er eerder geneigd zijn het leuk te vinden en er een gewoonte van te maken.

Introductie:

In het energiedagboek van werkblad 9 kunnen de kinderen zien waar ze allemaal energie voor gebruiken. Samen met de groepsgenootjes kunnen ze alternatieven verzinnen, zodat ze energie kunnen besparen in het dagelijkse leven. Het energiegebruik van de normale activiteiten en van de alternatieven kunnen wellicht worden gemeten. Zo zien ze welke aanpassingen veel/weinig effect hebben.

Kerdoel: Rekenen en Oriëntatie op jezelf en de wereld

Werelddoel: 6 - Schoon drinkwater en goede sanitaire voorzieningen voor iedereen, 7 – Schone en betaalbare energie, 11 – Leefbare, duurzame steden en 13 – Klimaatverandering stoppen